

TAKING
COOPERATION
FORWARD

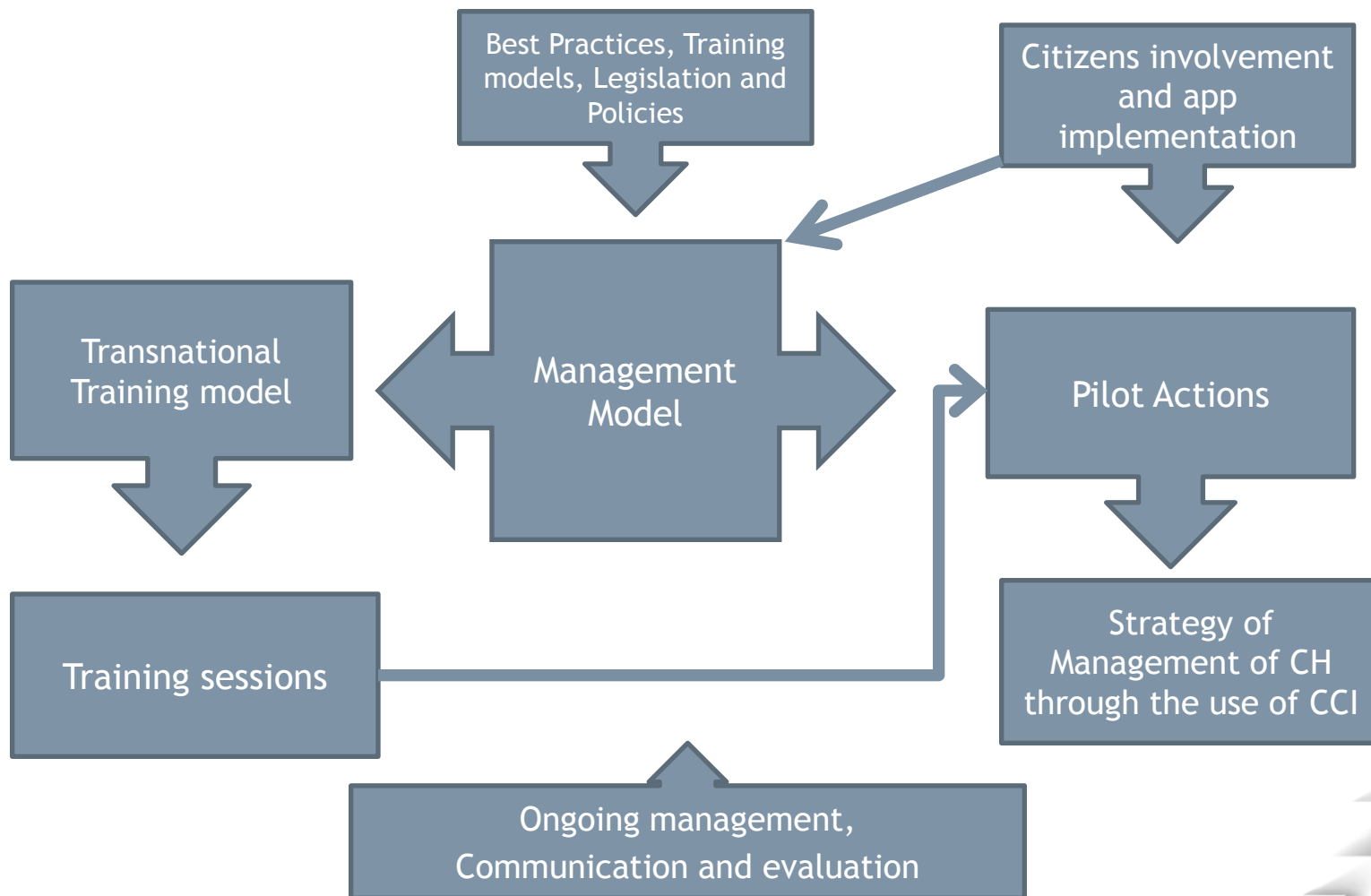
 Slovenski informativni dan projekta Forget Heritage
Ljubljana | 1. februar 2018

 **Priročnik o politikah za revitalizacijo opuščenih stavb
kulturne dediščine v srednjeevropskih mestih**

 Forget Heritage | Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana | Damjan Kavaš

- Uvod
- Cilji priročnika
- Razlogi za naložbe
- Zakonodaja in politike: mednarodni pogled
- Zaključki in priporočila

- Podpora izvajanju projektov valorizacije kulturne dediščine
- Nadnacionalni okvir: pregled
- Prenos znanja
- Ozaveščanje
- Okvir za oblikovalce politik

Ponovna uporaba kulturne dediščine

- Kulturna identiteta in kakovost življenja
- Lokacijski in gospodarski dejavniki
- Varstvo stavb kulturne dediščine poleg kulturnih spomenikov državnega pomena

Kulturne in kreativne industrije

- Evropska identiteta
- Kreativnost
- Lokacijski in gospodarski dejavnik
- Prostor za kulturne in kreativne industrije

- (Kulturne in) kreativne industrije predstavljajo aktivnosti na stičišču umetnosti, kulture, gospodarstva in tehnologije. Obsegajo ustvarjanje, proizvodnjo in distribucijo proizvodov in storitev, ki so močno odvisni od intelektualne lastnine (UNCTAD, 2008).
- Enotna definicija kulturnih in kreativnih industrij (KKI) še ni bila sprejeta, običajno pa med KKI prištevamo umetnost (uprizoritvena, vizualna, kulturna dediščina), glasbo, knjige in tisk, video in film, radijsko in televizijsko produkcijo, nove medije, programsko opremo in igre, arhitekturo, oblikovanje in oglaševanje.

Ravni analize:

- Mednarodna
- Evropska
- Nacionalna
- Regionalna
- Lokalna

1. Opis sistema za varstvo kulturne dediščine v vsaki državi.
2. Pregled zakonodaje, ki zadeva kulturno dediščino: v kontekstu prostorskega in urbanističnega načrtovanja, v kontekstu javno-zasebnega partnerstva, v kontekstu gradbeništva, v kontekstu turizma.
3. Opis najpomembnejših lokalnih/regionalnih/ nacionalnih politik, ki neposredno in posredno vplivajo na varstvo materialne kulturne dediščine. Na primer politike, ki zadevajo: urbani razvoj, podporo kulturnih in kreativnih industrij, podporo podjetništva, podporo turizma, drugo (izobraževanje, inovacije ...).
4. Seznam glavnih akterjev in njihovih vlog.
5. Preverjanje priložnosti za financiranje in analize tekočih razvojnih programov.
6. Priporočila z zvezi z zadevno zakonodajo in politikami.

INSTITUCIONALNI OKVIR

Italija - Genova / Milano

Za nacionalno lastnino je na nacionalni ravni v prvi vrsti odgovorno ministrstvo, pristojno za kulturno dediščino in turizem (MiBACT), za območja lokalnega pomena pa dežele in občine. MiBACT je pripravilo glavne zakonske predpise, ki zadevajo kulturno dediščino in urejajo vse njene vidike.

Nemčija - Nürnberg

Nacionalna vlada Nemčije ima le vlogo sofinancerja. Varovanje kulturne dediščine je ena osnovnih nalog zveznih dežel (regionalna raven).

Vse poizvedbe, vloge za financiranje in načrtovanje se najprej rešujejo na lokalni ravni.

Slovenija - Ljubljana

Država Slovenija dodeljuje subvencije, ki so namenjene varstvu kulturne dediščine. Država financira nacionalne javne ustanove, javne programe nevladnih organizacij in projekte.

Država ni razdeljena v regije. Občine delujejo kot osnovne enote lokalne samouprave. Na lokalni ravni so sredstva zelo omejena.

Češka Republika - Mesto Ústí nad Labem

Varstvo nacionalne dediščine je predvsem v pristojnosti Ministrstva za kulturo. Osrednja nadzorna ustanova v sestavi Ministrstva je Spomeniški inšpektorat. Občinski organi izvajajo varstvo dediščine na svojem območju v skladu s centralno zasnovano nacionalnega varstva dediščine, ki jo je sprejelo Ministrstvo za kulturo.

Madžarska - Pécs

Varovanje in vzdrževanje kulturne dediščine je v skupni pristojnosti več nacionalnih vladnih institucij.

Opredelitev, evidentiranje, varstvo in razvoj lokalne grajene dediščine je v pristojnosti občine.

Hrvaška - Reka

Za varstvo kulturne dediščine in zakonodajo je pristojna predvsem nacionalna raven. Regionalna raven izdeluje predpise, politike in strateške dokumente v skladu z nacionalno zakonodajo.

Lokalna uprava je pristojna za izdajo dovoljenj, nadzor in izvajanje.

Poljska - Varšava/Bydgoszcz

Za varstvo kulturne dediščine in zakonodajo je pristojna predvsem nacionalna raven. Regionalna raven izdeluje predpise, politike in strateške dokumente v skladu z nacionalno zakonodajo.

Lokalna uprava je pristojna za izdajo dovoljenj, nadzor in izvajanje.

Italija - Genova / Milano

Nacionalni zakonik predstavlja predpise o uporabi in ponovni uporabi kulturne dediščine in organizira finančno podporo, tako javno kot zasebno. To so osnovni predpisi, ki urejajo kulturno dediščino, obstaja pa tudi druga, bolj specifična zakonodaja, ki zadeva različne vidike.

Regionalni zakoni določajo glavne cilje urejanja kulturne dediščine.

Madžarska - Pécs

Zakon LXIV o varstvu kulturne dediščine.

Zakon določa, da grajeno dediščino delimo na dediščino mednarodnega, nacionalnega in lokalnega pomena in da jo je treba temu primerno vzdrževati, varovati in predstavljati.

Nemčija - Nürnberg

Deželni bavarski Zakon o varstvu spomenikov je pravna podlaga za varstvo kulturne dediščine na Bavarskem. Ureja pristojnosti in določa, kateri ukrepi se odobrijo in kateri so deležni sofinanciranja.

Hrvaška - Reka

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine ureja vrste, ukrepe, delo in financiranje varstva kulturne dediščine na Hrvaškem.

Slovenija - Ljubljana

Najpomembnejši zakon v tem kontekstu je Zakon o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008, ki določa večina postopkov, ki zadevajo varstvo kulturne dediščine.

Druge zadevne zakonodajne podrobnosti najdemo v Zakonu o javno-zasebnem partnerstvu in Zakonu o graditvi objektov.

Poljska - Varšava/Bydgoszcz

Zakon o varstvu in zaščiti spomenikov (APGM) je nacionalna zakonodaja, ki vključuje zaprt katalog oblik varstva dediščine.

Ta zakon podpirajo Zakon o prostorskem planiranju in upravljanju prostora, Zakon o javno-zasebnem partnerstvu in Zakon o organizaciji in izvajanju kulturnih dejavnosti.

Češka Republika - Mesto Ústí nad Labem

Varstvo kulturne dediščine ureja predvsem Statut št. 20/1987 Coll. o ohranjanju državnih spomenikov. Statut predstavlja trenutno veljavno zakonodajo, ki zadeva varstvo kulturnih spomenikov. Status je na več mestih zastarel, Ministrstvo za kulturo pripravlja nov zakon.

PREGLED POLITIK

Italija - Genova / Milano

Codice dei beni culturali e del paesaggio ai sensi dell'articolo 10 della legge 6 luglio 2002, n. 137 Decreto Legislativo 22 Gennaio 2004, n. 42. Legge regionale 31 ottobre 2006, n. 33 Testo unico in materia di cultura.

Zakon mora ustvariti ravnovesje med gospodarskimi pobudami in varstvo kulturne dediščine. S tem italijanski zakonodajalci urejajo vse vidike področja kulturne dediščine. Eden glavnih ciljev tega regionalnega zakona je strogo prepoznavanje zasebne vloge.

Nemčija - Nürnberg

Program nacionalno pomembnih kulturnih spomenikov (od leta 1950); Smernice za dodelitev sredstev za varstvo spomenikov; Varstvo kulturne dediščine v urbanem razvoju (Städtebaulicher Denkmalschutz); Smernice za spodbujanje urbanega razvoja.

Slovenija - Ljubljana

Nacionalni program za kulturo (2014-2017) je glavni strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike. Zgleden primer lokalnih prizadevanj in politik je Trajnostna urbana strategija Mestne občine Ljubljana 2014-2020

Češka Republika - Mesto Ústí nad Labem

Ministrstvo za kulturo izvaja programe nepovratnih sredstev in postavlja pogoje za pridobitev pomoči. Zasnova razvoja ohranjanja kulture in spomenikov v regiji Ústí nad Labem v obdobju 2014-2020

Madžarska - Pécs

Varstvo kulturne dediščine, skupščina 37/2002

Uredba mestnega sveta predstavlja seznam grajene dediščine pod lokalnim varstvom in ji v podporo dodeljuje določen znesek.

Hrvaška - Reka

Zakon o varstvu in ohranjanju kulturne dediščine.

Strategija razvoja Primorsko-goranske županije za krepitev konkurenčnosti majhnih do srednje velikih podjetij. Strategija razvoja mesta Reka za oživitev industrijske in tehnične dediščine.

Poljska - Varšava/Bydgoszcz

Nacionalni program za varstvo zgodovinskih spomenikov (2014-2017); Nacionalna strategija za regionalni razvoj (2010-2020) in kulturni razvoj (2004-2020); Strategija razvoja Mazovijskega vojvodstva; Strategija razvoja glavnega mesta Varšava in kulturnega razvoja Varšave leta 2020

- Vsa partnerska mest so ugotovila, da je kulturna dediščina pomemben dejavnik celostnega razvoja. Zato je potreben celostni pristop, ki se osredotoča na ohranjanje, varstvo, oživitev in razvoj dediščine na lokalni, regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.
- V številnih državah se večina programov in razporeditev finančnih sredstev osredotoča na ohranjanje kulturnih spomenikov državnega pomena.

- Izkušnje kažejo, da moramo v kontekstu varstva kulturne dediščine pripisati večji pomen možnosti spremembe namembnosti neizkoriščenih stavb. Oživitev stavb dediščine poteka povsod po Evropi; stavbe dediščine se spreminjajo v trgovske, gospodarske in storitvene objekte, muzeje, kulturne kraje in kraje za srečanja, vrtce in mladinske klube. Kreativne in kulturne industrije so pri tem med najpomembnejšimi akterji v smislu ponovne uporabe, saj ustvarjajo gospodarsko rast in inovacije. Povpraševanje po prostoru za delo je še vedno veliko.

- Potrebna bi bila nacionalna strategija za spremembo namembnosti objektov neizkoriščene kulturne dediščine, kot podlaga za trajnostno sodelovanje med različnimi akterji.
- To zahteva strukturiran in decentraliziran pristop k izvajanju tovrstnih projektov. Lokalna usklajevalna pisarna bi lahko vzpostavljala, načrtovala, usmerjala in zagotavljala trajnost financiranih projektov med ustreznimi lokalnimi organi in drugimi sektorji. Povezovati bi morala lastnike ali projektante z vlagatelji in pregledno izpostaviti možnosti za vladno finančno podporo.

- Zakonodajo, ki zadeva varstvo dediščine, je treba prilagajati glede na potrebe revitalizacije. Pri načrtovanju spremembe namembnosti prihaja do navidezno nerešljivih konfliktov med predpisi, npr. glede požarne varnosti, zasilnih izhodov, zvočne izolacije, energetske učinkovitosti, predpisi o ohranjanju, katerih cilj je ohraniti prvotno strukturo.
- Skrbna obnova in spoštovanje zgodovinske dediščine mora biti vodilno načelo, prostor pa mora biti tudi za kreativnost pri izvajanju ukrepov obnove. Zdi se, da je ena osrednjih nalog za vse udeležene usklajevanje med ohranjanjem in revitalizacijo.

HVALA ZA POZORNOST

Damjan Kavaš, kavasd@ier.si
Inštitut za ekonomska raziskovanja, Ljubljana
Forget Heritage

www.interreg-central.eu/forgetheritage

info@forgetheritage.com

+386 1 530 38 56

facebook.com/Forgetheritage

linkedin.com/in/forgetheritage

twitter.com/forgetheritage

